

İNAN, Mehmet Akif

(1940-2000)

Şair, yazar, eğitimci.

Urfa'da doğdu. Babası, Mirzaali aşiretinden gümrük memuru Hacı Müslim İnan'dır. Öğrenimine doğduğu şehirde başladı. Liseyi, son sınıfta iken nakledildiği Maraş'ta tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi. *Hilâl* dergisi ve yayınlarında müessese müdürlüğü (1961-1964), Türk Ocakları'nda önce müze ve kütüphane, ardından merkez müdürlüğü (1964-1969) görevlerinde bulunduğu için üniversite öğrenimi uzun sürdü. 1969-1972 yılları arasında Türk Taşıt İşverenleri Sendikası'nda eğitim uzmanlığı yaptı. Fakülteyi bitirdikten sonra (1972) Uşak İmam-Hatip Lisesi, Gazi Eğitim Enstitüsü ve Ankara Fen Lisesi'nde edebiyat öğretmenleri olarak çalıştı. 1992'de kurulan Eğitimciler Birliği Sendikası'nın genel başkanlığını yürüttü. 6 Ocak 2000'de Urfa'da vefat etti.

Şiir yazmaya Urfa'da bulunduğu yıllarda başlayan İnan, doğup büyüdüğü çevrenin kültürel dokusundan gelen etkilerle önce klasik tarzda aruz vezniyle ya da halk şiiri tarzında hece vezniyle eserler ortaya koymuş, ilk yazı ve şiirlerini 1957'den sonra mahallî gazetelerde yayımlamıştır. Maraş Lisesi'nde Rasim Özdenören, Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt ve Alaeddin Özdenören gibi isimlerden oluşan, Türk edebiyatının en yeni akımlarına açık bir arkadaş grubu içine girmesi onun sanatındaki dönüşümün başlangıcı olmuş, Nuri Pakdil, Necip Fazıl Kısakürek ve Sezai Karakoç gibi edebiyatçıların etkisiyle yaşadığı gelişim süreci 1969'a kadar devam etmiştir. Bu dönemdeki yazılarının bir kısmı *Türk Ruhu*, *Toprak*, *Or-*

kun, *Oku*, *Türk Yurdu*, *Defne*, *Yaprak*, *Çağdaş*, *Filiz*, *Yeni İstiklâl*, *Fedai* ve *Hilâl* gibi dergi ve gazetelerde yayımlanmıştır.

İnan'ın asıl kimliği, 1969'da kurucuları arasında yer aldığı *Edebiyat* dergisindeki çalışmalarıyla ortaya çıkar. Bu dönemde, divan şiirinin modern şiire kaynak olabileceği fikri etrafında geliştirdiği görüşlerini yazılarıyla dile getirir. Attila İlhan, Turgut Uyar ve Behçet Necatigil gibi isimlerin de ilgi gösterdiği bu gelişme divan şiirinden yararlanma hareketi olarak bilinmektedir. Modern Türk şiirine yeni açılımlar kazandırılabilmesi için öncelikle eski edebiyatımızın dayandığı medeniyet dünyasıyla yeniden bağlar kurulması gerektiğini savunan İnan, bu yönü eksik olanların eserlerinde o dünyadan yararlanmanın yüzeysel ve yapay kaldığını ileri sürmüştü, kendisi de savunduğu doğrultuda ürün vermeye çalışmıştır. Hece vezniyle yazılmış, şekil olarak beyit görünümüne taşınan şiirlerinde divan ve halk şiirinin hayal ve düşünce dünyası ile âhenginden bazı ses öğelerine rastlanırsa da bu unsurlar aynen alınmamış, o şiir dünyası yeni özlere ve yeni bir âhenkle sürdürülmek istenmiştir. Toplumcu şiir akımının moda olduğu bir dönemde İnan ferdi duygu atılımlarından yola çıkan, aşk ile ülkünün, iç içe geçtiği bir iç âlem şiiri yazmıştır. Zaman zaman günlük sıkıntılarının da yansıdığı bu şiirde aşk temasının, klasik şairlerde olduğu gibi maddî ve ilâhî anlam boyutlarını beraberce taşıyarak tasavvufi yoruma açık bir ifade kazandığı görülür.

1969'dan sonra *Edebiyat*'tan başka yine kurucularından olduğu *Mavera* (1976) dergisiyle 1977'den itibaren *Yeni Devir*, *Millî Gazete* ve hayatının son döneminde *Yeni Mesaj* gibi gazetelerde günlük fikir ve sanat yazıları yazan İnan, Mehmet Reha, Akif Reha, Müslimoğlu ve Mithat Mirzali gibi takma isimler de kullanmıştır. Şair 1969 öncesi şiirlerini kitaplarına almamıştır.

Başlıca eserleri şunlardır: Şiir. *Hicret* (Ankara 1974); *Tenha Sözler* (İstanbul 1991). Deneme. *Edebiyat ve Medeniyet Üzerine* (Ankara 1972); *Din ve Uygarlık* (İstanbul 1985). Yazarın eğitim enstitüleri için *Yeni Türk Edebiyatı* (Ankara 1977) adlı ders kitabıyla basılmamış *İslâm'ın Edebiyatı* ve *Yusuf ile Züleyha* mesnevisi bulunmaktadır. *Yedi İklim* dergisi ölümünden sonra bir özel sayı yayımlanmıştır (sy. 120, Mart 2000).

BİBLİYOGRAFYA :

Ahmet Kabaklı, *Türk Edebiyatı*, İstanbul 1985, IV, 638-639; Behçet Necatigil, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, İstanbul 1989, s. 168; Selami Çalışkan, "Akif İnan'la Şiir Üzerine Bir Söyleşi", *Yeni Devir*, İstanbul 25 Kasım 1981, s. 6; İsmail Tezer - Adil Ünver, "Akif İnan'la Şiir ve Edebiyat Üzerine", *İslâm*, sy. 107, Ankara 1992, s. 57-59; Âlim Kahraman, "Akif İnan: İçinde Fevâreler Yükselen Adam", *Yedi İklim*, XI/98, İstanbul 1998, s. 38-39; Abdurrahman Karakaş, "Urfa Yüzyıllar Boyu Sanatın Üssü Olmuştur", *Şanlıurfa Memleket Dergisi*, sy. 24, Şanlıurfa 1999, s. 3-6; *Yedi İklim*, sy. 120, İstanbul 2000; *TDEA*, IV, 386.

ÂLİM KAHRAMAN

İNANÇ

(bk. İNAK).

İNANÇ BEY

(ö. 737/1336)

Denizli yöresine hâkim olan İnançoğulları Beyliği'nin kurucusu (bk. İNANÇOĞULLARI).

İNANÇALP, Muallim Cevdet

(bk. MUALLİM CEVDET).

İNANÇOĞULLARI

Yaklaşık 1261-1368 yılları arasında önce Isparta-Alâiye, Elmalı, daha sonra sadece Denizli çevresinde hüküm süren bir Türkmen beyliği.

Lâdik veya Denizli beyliği olarak da anılan İnançoğulları Beyliği'nin bilinen ilk şahsiyeti, XII. yüzyıl sonları ile XIII. yüzyıl başlarında Güneybatı Anadolu ucu meliki I. Gıyâseddin Keyhusrev tarafından fethe edilen ve Esedüddin Ayaz ve Mübârizüddin Ertokuş adlı kumandanlar idaresinde bulunan Denizli - Antalya yöresindeki Türkmen gruplarının başı Mehmed Bey'dir. İnançoğulları adıyla anılacak beyliğin temelleri 1261'e doğru onun tarafından atılmıştır. Mehmed Bey ile kardeşi İlyas, damadı Ali Bey, emîrleri Sevinç ve Salur, Selçuklu Sultanı IV. Kılıcarslan'ın İlhanlılar'a dayanan saltanatını tanımadılar. Ancak Selçuklu - İlhanlı askerlerinin hareketi üzerine Hülâgû'ya başvurarak bağlılık bildirdiler. Bu istekleri önce kabul edilmişse de 1262'de Anadolu Selçuklu ve İlhanlı ordusu Mehmed Bey'in üzerine yürümüş, damadı Ali Bey'in ihanetiyle Mehmed Bey yenilmiş ve Uluborlu'da öldürül-

Mehmet Akif İnan